

Waarschijnlijk weet u het ook niet meer zo goed wanneer de laatste visleursters met hun typische stootkar uit ons stadsbeeld verdwenen. Was dat 5, 10 of 15 jaar geleden ?

Zo gaat het nu eenmaal in onze technologische eeuw. Jarenlang is een bepaald iets als het ware met het stadsbeeld vergroeid om dan plots te verdwijnen zonder dat wij het ons bewust worden.

Gekende vrouwenfiguren uit het Oostendse volksleven verdwenen aldus van het toneel zonder dat er nog ooit, dan eerder toevallig, over hen gesproken wordt. En toch, vraag morgen aan een Oostendse van rijpere leeftijd of ze Zonneblomme, Witneusje, Grote Schoe, de Gravinne, Stroendschorte, Angèle Plastiek, Emerance, Spranse, Tarzan, Magriet van de Kaoje, Rachel Byoux, Marselien, Cecile of Florida nog gekend heeft, om plots haar ogen te doen oplichten en meteen te horen te krijgen waar het werkterrein van bedoelde dame lag en welke kwaliteit vis ze leverde. Om te voorkomen dat al deze, over het algemeen volkse maar krachtige vrouwenfiguren alsook de geplogenheden van hun bedrijf naamloos het verleden zouden ingaan, meenden we er goed aan te doen, hen en hun bedrijf even terug voor het voetlicht te brengen. We contacteerden daarvoor de laatste vishandelaarster die haar carrière achter een stootkar begon.

Mevrouw Florida Coopman, beter gekend als "Florida van het Open Venster op de Boulevard de Midi" hield tot mei 1978 een welbeklante viswinkel open op de zojuist genoemde Alfons Pieterslaan. Sedertdien geniet ze van wat men een welverdiende rust pleegt te noemen.

Florida werd geboren in het centrum van de stad waar haar moeder, Helène Lauwe-reins-Witte Schorte-op de hoek van de Kortestraat en de Christinastraat een goed draaiende groente- en fruitwinkel openhield. Moeder Helène kreeg haar bijnaam omdat ze altijd met een vlekkeloze witte schort in de winkel stond. Vader Coopman had ettelijke jaren als visser gevaren maar werd door een ongeval op zee bijna volledig blind. Zonder inkomsten of pensioen - over de sociale zekerheid vóór W.O.-II sprekende - trachtte hij thuis, in de mate van het mogelijke, het huishouden en de keuken te beredderen terwijl zijn vrouw in de winkel stond. Vlak over hun winkel lag die van Jan Van Wulpen. Deze Oostendse volkszanger had daar een uitgebreide zaak die "A l'Innovation" noemde. Bovendien deed hij de markten, waar hij voornamelijk gekend was voor zijn "Vijf ellen voor één frank" en zijn liedjes.

Hij was wat men in Oostende "een krak" pleegt te noemen want toen de grootwarenhuizen "A l'Innovation" in de Kapellestraat een winkel openden deed hij hen een proces aan omdat ze dezelfde naam droegen als zijn winkel. Volgens ingewijden zou hij dat zelfs gewonnen hebben. Het warenhuis droeg dan de naam "A l'Innovation de Bruxelles".

In de zomer hielp Florida haar moeder in de winkel, maar in de winter moest ze elders voor een job uitzien omdat er thuis, waar ze met zeven kinderen waren, te weinig werk was. Na enkele winters sprak haar dat van langsom minder tot de verbeelding en in 1937 besloot ze een visleursthandel te beginnen. Ze hield haar laatst verdiende "poaje" in eigen zak en kocht bij Eerebout, die op de Stockholmstraat achter het Panorama een pakhuis met karren openhield, een "viskarre" en een "baskuul" voor 150 fr.

Voor 175 fr. kreeg ze in het "Taksebureau" een leurderskaart.'s Anderendaags was ze present in de vismijn om haar eerste lading vis te kopen. Ze sloeg die dag meteen al een slecht figuur, want toen ze aan Petit Paris voor de eerst maal in haar leven, in publiek, een rogge moest kuisen, stroopte ze hem het vel af te beginnen bij de staart. Een oude visser die daar op stond te kijken verbeterde haar en demonstreerde vakkundig hoe dat moest gebeuren, te beginnen bij de kop, dit tot groot jolijt van de omstaanders.

Florida leerde echter vlug want toen de oorlog uitbrak had ze reeds een stevige reputatie als handig en van handelsgeest blakend "viswuf". In 1938 huwde ze met Michel Desmet die op IJsland voer en dit achteraf nog 35 jaar zou doen. Bij het uitbreken van W.O.-II vluchtte het gezin Desmet-Coopman als zoveel Oostendenaars naar Engeland om eerst in 1944 terug te keren. Florida kocht onmiddellijk een nieuwe stootkar en ging samen met de anderen een graantje mee pikken, van wat de beste jaren in het beroep zouden worden.

Ze hadden het echter niet voor niets. 's Morgens om 8 uur stonden ze in de vismijn. Onmiddellijk na de oorlog was dat in de houthangars van Deweert, later in de heropgebouwde vismijn. In het begin kocht ze van grote of kleine inkopers, later ging ze zelf kopen, maar dan in samenwerking met andere leursters. De gekochte vis werd voor 15 fr. de ben door een van de twee voerlui, die dit soort karweien deden, naar de stad gevoerd, waar de "marchandise" op de stootkar werd geladen. De stootkarren stonden vóór de oorlog in het pakhuis van Eerebout in de Stockholmstraat. Na de oorlog was dit pakhuis teloor gegaan en vonden ze plaats in een grote garage in de Fortuinstraat op het Hazegras. In diezelfde garage had beeldhouwer Holmens een klein atelier waarin hij zijn eerste stappen naar de bekendheid beitelde.

Eens de kar geladen kon de ronde beginnen en ronde moest het zijn, want het politiereglement op de leurhandel verbood hen het voertuig - dit mocht een driewieler, stootwagen, gespan of motorvoertuig zijn - te laten stilstaan op de openbaren weg, langer dan de tijd die volstrekt nodig was om hun waren af te leveren. Dit gaf aanleiding tot een gedurige staat van oorlog tussen de soms al te ijverige politieagenten en de visleursters. Bleven ze dan toch ergens te lang staan en kwam de politie opdagen dan gebeurde het meer dan eens dat ze vlug een paar viskoppen in een stuk krantenpapier draaiden en dit de eerste de beste voorbijganger in de handen stopten, tot grote verbazing van deze laatste.

Florida werkte geruime tijd samen met Marie Aspeslagh, Witneusje zoals ze ook wel genoemd werd. Dit samenwerken tussen de visleursters was een veel voorkomend verschijnsel enkel ingegeven door de noodzaak, want tussen de leden van deze kleurrijke gemeenschap was de concurrentiestrijd fel. Het was een gedurig "scharten" voor je eigen, voor je brood. Met alle middelen moest je verkopen waar je kon en alle truiken waren goed om elkaar in aankoop of verkoop een kool te stoven. In de groep bestond dan ook weinig of geen sentimentaliteit, geen verenigingsleven, geen jaarlijks souper zoals in zoveel andere groepen en de ene zijn dood was de andere zijn brood.

Met hun tweeën bewerkten ze om beurten de Boulevard de Midi (Alfons Pieterslaan) en de omgeving van de Uniprix in de Kapellestraat. Die laatste plaats was een van de beste verkooppunten van de stad, want de dure kreeftjes en garnalen gingen daar grif van de hand, iets wat in de rest van de stad niet waar was.

Een ander goed verkooppunt was het station. Daar mochten ze echter niet komen omdat ze volgens het politiereglement op 100 meter van markten of stations moesten blijven. Regelmatig was het dan ook hard lopen geblazen. Aan het station waren het voornamelijk "Dove Buts" die ze voor een goede prijs aan de man brachten, aan de "boeren" uiteraard.

Tegen de middag moest de kar leeg zijn, want in de namiddag ging Florida naar de "trap" voor garnaal en garnaalschulletjes, waarna ze haar tweede ronde begon. Het waren lange en soms zeer koude dagen waarin bijwijlen aardig moest geschart worden om "bete broods" bijeen te halen. Florida werd bekend voor de grote variëteit vis die ze steeds wist aan te bieden, alsook voor het feit dat ze altijd een "frankske beterkoop" was dan de anderen. Haar bijnaam "Uniprix" vond hierin oorsprong.

Geleidelijk aan nam de bedrijvigheid af. Met het toenemend verkeer gingen de autoriteiten het politiereglement op het leuren van langsom strikter toepassen. De genadeklop kwam toen aan de visleursters een standplaats werd toegewezen aan het in 1956 afgebroken, Oud Station. De ene na de andere liet het steken. Zo deed ook Florida. In 1961 verkocht ze haar "viskarre" die uiteindelijk nog een plaats

Een mooie
prentkaart van 1900
aan de oude Vismijn
(in de volksmond
"De Cirk., genoemd)
met enkele vistleursters

Na 1950 kregen
enkele leursters een
"vaste" plaats nabij
de "trap" aangewezen.
Later mocht men daar
op primitieve manier
geen vis meer verkopen.

De laatste van de
verdwenen "viskarren"
op de visserskaai.
Gelukkig kan men thans
nog één bewonderen
in het Heemkundig Museum

O.V.

kreeg in het Nationaal Visserijmuseum te Oostduinkerke, en begon een vishandel op de Alfons Pieterslaan, terwijl haar man bleef varen. Daar hebben we haar nog allemaal gekend, Florida van het Open Venster, want zomer en winter stond haar winkelraam wijd open.

Een jaar later (1962) verdween dan de laatste stootkar uit het stadsbeeld. Er bleven nog een paar "Triporteurs" in het bedrijf zoals Rachel Truye op het Sas, waarover voor enkele jaren een uitgebreid reportage in "De Zeewacht" verscheen en ook de enige mannelijke vertegenwoordiger in de branche, François Min van Mariakerke.

Florida, alias Uniprix in haar beste tijd, liet na 40 jaar in het bedrijf te hebben gestaan de zaak over. Ze werd gewoon mevrouw Florida Coopman, die nu net als iedereen met vakantie gaat, maar die haar lange bedrijvigheid niet zo licht vergeten kan, want alles wat om en over het visje gaat, geniet nog steeds haar volle belangstelling.

J. B. DREESEN

Lidgeld 1980

Een paar leden hebben terecht opgemerkt dat het stortingsformulier voor het betalen van het lidgeld 1980 in het vorig nummer het jaartal 1979 droeg. Wij hebben inderhaast, in afwachting dat de nieuwe formulieren ons toegezonden werden, nog een "restje" van vorig jaar opgebruikt. Thans voegen we nogmaals, doch enkel voor de LEDEN DIE VOOR HET JAAR 1980 NOG NIET BETAALD HEBBEN een formulier bij. Ter herhaling : het lidgeld is voor 1980 als volgt vastgesteld :

Lid : 250 fr.

Lid : 250 fr.

Steunend lid : 500 fr.

Beschermend lid : 1000 fr.

G.V.

ANTWOORD

In antwoord op de vraag van N. H. (De Plate, oktober nr. 1979, p. 8) kan ik volgende inlichtingen verschaffen :

De "O.211-François-Marie" was een zeilsloep in hout gebouwd en had 4616 B.R.T. Reder was Adolf Goetghebeur. Het schip werd verder verkocht aan August Vandewalle in 1901

Op 18 november 1905 vertrok het uit Oostende op visserij naar de Doggersbank. In de nacht van 26 op 27 november 1905 verging het in de nabijheid van het lichtschip Noord-Hinder. Meer dan waarschijnlijk is het onderdoor gevaren geworden door een onbekende steamer.

ED. VANALDERWEIRELDT

Felicitaties

We vernemen de gelukkige geboorte van een dochttertje ELINE bij ons lid Filip MENU-CONSTANDT. "De Plate" biedt de gelukkige ouders haar oprechte gelukwensen aan.

De foto-bladzijde "Oostendse visleursters" wordt U deze maand door Bestuurslid Norbert HOSTYN aangeboden.

79/204